

Borgerretten

Maj 2016

Indhold

Leder

Staten på kant med loven

Side 2

TEMA

Administrativ Frihedsberøvelse

Side 3

Borgerretten

Maj 2016

Borgerretten er Borgerretsbevægelsens officielle nyhedsbrev.

Bladet udkommer 10 gange om året, og udgives i tidskriftsformat.

Bladet distribueres via mail til medlemmere af Borgerretsbevægelsen, samt via vores website og FB-gruppe.

Det er tilladt at citere med kildeangivelse. Vi modtager gerne indlæg og kommentarer.

Indsendte artikler og materiale må ikke være i konflikt med evt. ophavsrettigheder. Det gælder både større citatblokke, illustrationer og billeder.

Indsenderen er selv ansvarlig for at overholde ophavsrettighederne. Indlæg bedes fremsendt i Wordformat eller ren tekst og uden formateringer. (fed skrift, indrykninger etc.).

Illustrationer og fotos bedes fremsendt som vedhæftede filer.

Redaktionen forbeholder sig ret til ikke at optage et indlæg hvis det strider mod Borgerretsbevægelsens etiske retningslinier.

Staten på kant med loven

Siden årsskiftet har jeg forsøgt at afdække begrebet frihedsberøvelse uden for strafferetten.

Det har været en til tider lidt for spændende rejse, men resultatet offentliggøres i dette temanummer.

Borgerretsbevægelsen planlægger en pressekampagne i en række udenlandske aviser, for at dokumentere, at Danmark ikke er det eventyrland som vi giver indtryk af.

Selvom artiklen er lang og til tider tung, så afspejler den blot den virkelighed du kan blive udsat for.

Derfor, brug tid på at læse den - det er vigtigt.

FAKTA

I Danmark kan du frihedsberøves uden rettergang, og uden at du bliver oplyst om dine rettigheder.

Forvaltningsloven bliver tilsidesat i frihedsberøvelssager.

De grundlæggende Menneskerettigheder bliver tilsidesat.

Selve retssikkerheden må betegnes som tvivlsom og tilfældig.

Når systemet først har fået krogen i dig, kan det være for sent.

Hvad vil Borgerretsbevægelsen gøre

Det vil være naturligt, om samfundet beskikkede en bistandsadvokat når det forelå en administrativ frihedsberøvelse.

Dette synspunkt vil vi arbejde videre med, så retssikkerheden forhåbentlig kan styrkes og vi igen kan genvinde tilliden til retssystemet.

BORGERRETSBEVÆGELSEN
VIL DEMOKRATI OG RETSSIKKERHED

DERFOR KÆMPER VI VIDERE

TAK TIL DE MERE END 100 MEDLEMMER DER STØTTER

Administrativ frihedsberøvelse

Af Erik Lang

I perioden 2001 og til 2013, steg antallet af tvangsindlæggelser efter psykiatrilovens § 5 fra 3583 til 4776.

Tvangsindlæggelse efter denne lov udgør en stor del af de administrativt frihedsberøvede, men uden for dette tal, er der et mørke tal.

Administrativ frihedsberøvelse sker, når en borger tilbageholdes uden forudgående retshandling og dom.

Frihedsberøvelse under disse omstændigheder, skal domstolsprøves. Spørgsmålet er, hvor tit sker det, og om samfundet overtræder Grundlovens § 71 stk. 6.

Det retslige grundlag for Administrativ Frihedsberøvelse

Begrebet administrativ frihedsberøvelse omhandler altså tilbageholdelse uden rettergang. Frihedsberøvelsen er især brugt i tilknytning til Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien - kapitel 3 og Politilovens § 10.

Endvidere finder anvendelsen sted efter Politilovens § 8 stk. 4 og samme lovs § 9 stk. 3, hvortil bemærkes at frihedsberøvelsen nu må udstrækkes til at vare 12 timer, hvor det tidligere var 6 timer. Denne ændring fandt sted i forbindelse med vedtagelse af "Lømmepakken", der mødte voldsom kritik fra blandt andet Landsforeningen af Forsvarsadvokater.

Ændringen er bekendtgjort i Lov om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed § 2 i lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed, som ændret ved § 19 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 4 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring: 1. I § 8, stk. 4, 2. pkt., og § 9, stk. 3, 2. pkt., ændres »6 timer« til: »12 timer«.

De to sidste er blandt andet brugt i forbindelse med COP 15, og falder som sådan uden for formålet med denne artikel.

Sundhedslovens § 19, indeholder en bestemmelse om brug af tvang i behandlingsøjemed, og kan på visse områder sidestilles med de to bestemmelser i henholdsvis Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien og Politilovens § 10, idet det må forventes, at den pågældende person, medmindre behandling kan foretages på stedet, transporteres til et nærliggende behandlingssted, og som følge heraf, må siges at være udsat for en administrativ frihedsberøvelse.

Domstolsprøvelse

Ved revisionen af Grundloven i 1953, skabtes

Grundlovens § 71 stk. 6:

Stk. 6. Udenfor strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

der en formel mulighed for at domstolsprøve lovligheden af en frihedsberøvelse hvilket fremgår af Grundlovens § 71 stk. 6.

Det vil sige, at hvis en person frihedsberøves,

har denne ret til at begære frihedsberøvelsen prøvet ved domstolene, og som det fremgår af teksten, bruges ordet "skal" og ikke "kan", hvilket betyder, at der ikke kan nægtes en domstolsprøvelse. Der redegøres tillige for, at prøvelsen kan indbringes af en "der handler på hans vegne"

altså via værge eller anden person; enten ved fuldmagt eller som nært beslægtet familiemedlem.

Det kan her være relevant også at nævne Den Europæiske Menneskeretskonvention (EMRK) Artikel 5, som her gengives i sin fulde ordlyd:

Artikel 5

Ret til frihed og sikkerhed

1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

- a) lovlig forvaring af en person efter domfældelse af en kompetent domstol;**
- b) lovlig anholdelse eller forvaring for ikke-efterkommelse af en domstols lovlige påbud eller for at sikre opfyldelsen af en ved lov foreskrevet forpligtelse;**
- c) lovlig anholdelse eller forvaring af en person med det formål at stille ham for den kompetente retlige myndighed, når der er begrundet mistanke om, at han har foretaget en retsstridig handling, eller når der er rimelig grund til at anse det for nødvendigt for at hindre ham i at foretage en retsstridig handling eller i at flygte efter at have fuldbyrdet en sådan;**
- d) forvaring af en mindreårig ifølge lovlig kendelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller for at stille ham for den kompetente myndighed;**
- e) lovlig forvaring af personer for at hindre spredning af smitsomme sygdomme, af personer der er mentalt abnorme, drankere, narkomaner eller vagabonder;**
- f) lovlig anholdelse eller forvaring af en person for at hindre ham i uretmæssigt at trænge ind i landet eller af en person, mod hvem udvisnings- eller udleveringssag er svævende.**

2. Enhver, der anholdes, skal ufortøvet på et sprog, som han forstår, underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver mod ham rettet anklage.

3. Enhver, der anholdes eller tages i forvaring i henhold til bestemmelserne i denne Artikels stk. 1 c), skal ufortøvet stilles for en dommer eller anden øvrighedsperson, der ved lov er bemyndiget til at udøve dømsmyndighed, og skal være berettiget til rettergang inden en rimelig tid, eller til at blive løsladt i afventning af rettergang. Løsladelsen kan gøres betinget af sikkerhed for, at den pågældende giver møde under rettergangen.

4. Enhver, der berøves friheden ved anholdelse eller forvaring, skal være berettiget til at tage skridt til, at der af en domstol træffes hurtig afgørelse om lovligheden af hans forvaring, og at hans løsladelse beordres, hvis forvaringen ikke er retmæssig;

5. Enhver, der har været genstand for anholdelse eller forvaring i modstrid med bestemmelserne i denne Artikel, har ret til erstatning.

I sær bemærkes, at stk. 4, indholdsmæssigt svarer til Grundlovens § 71 stk 6, og eksplicit omhandler retten til domstolsprøvelse.

Tvangsindlæggelse efter Lov om tvang i psykiatrien

I Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, fremgår det af bestemmelserne i § 5:

§ 5. Tvangsindlæggelse, jf. §§ 6-9, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 10, må kun finde sted, såfremt patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med

henblik på behandling, fordi:

1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet eller

2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre. Der er altså mulighed for, på baggrund af en læges udsagn og med Politiets bistand, at få en borger tvangsindlagt, efter begæring fra den læge der har tilset personen.

Det giver naturligvis mening såfremt den pågældende virkelig er syg og til fare for både sig selv eller andre.

Men i en Højesteretsdom fra 2013 udtaler 3 dommere (Sag 327/2012):

"Da der efter vores opfattelse heller ikke i øvrigt foreligger oplysninger – herunder i Retslæge-rådets besvarelse af de stillede spørgsmål – som tyder på, at A på tvangsindlæggelsestids-punktet udgjorde en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre, finder vi det ikke godtgjort, at kravet herom i psykiatrilovens § 5, nr. 2, er opfyldt. Vi stemmer derfor for at tage As påstand til følge."

Det vil sige, at dommerne har lagt farlighedsbegrebet til grund for hvorvidt en tvangsindlæggelse er lovlige eller ej.

Tvangsindlæggelse foregår, for så vidt at der er tale om tvangsindlæggelse efter Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien på gule eller røde papirer, hvor teksten på de gule papirer indledes således:

Læge NN.... erklærer jeg herved, at pågældende er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må sidestilles hermed, og at det med henblik på behandling vil være uforsvarligt ikke at tvangsindlægge pågældende, fordi udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet.

Teksten på de røde papirer er formuleret således:

Læge NN.... erklærer jeg herved, at pågældende er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må sidestilles hermed, og at det med henblik på behandling vil være uforsvarligt ikke at tvangsindlægge pågældende, fordi den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

Den tiltænkte klagevejledning på lægeattesterne fremviser hverken lovgrundlag eller adækvat klagevejledning, hvilket må betegnes som kritisabelt.

Der henvises til 2 bestemmelser nemlig §§ 3 og 31, men ikke hvilken lov disse paragraffer stammer fra.

Blanketterne downloades fra Politiets hjemmeside, og udfyldes af lægen.

Den historiske baggrund

For at sætte sagen lidt i perspektiv, har jeg undersøgt det historiske grundlag for denne retsgaranti, som jo desværre ikke synes overholdt.

I 1948 skrev Dr. Jur Tyge Haarløv i "Administrativ frihedsberøvelse indenfor socialfor-

sorgen" følgende:

Den sindssyge, der tillige er enten farlig for sig selv eller andre, eller hvis helbredstilstand kræver hospitalsbehandling, kan i henhold til reglerne i lov nr. 118, 13. april 1938 tvangsindlægges på sindssygehospital på begæring af forskellige pårørende og myndigheder og på grundlag af en lægeerklæring udstedt af en læge, der ikke er ansat ved hospitalet. Han kan i de nævnte tilfælde ligeledes tvangstilbageholdes på hospitalet og kan herudover tilbageholdes, hvis en udskrivning vil medføre væsentlige ulemper for ham selv. Er han tvangsansbragt, skal der beskikkes ham en tilsynsværge.

Spørgsmålet om tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse af sindssyge afgøres af vedkommende overlæge, hvis afgørelse for så vidt angår tilbageholdelse enten skal godkendes af justitsministeriet eller kan indankes for dette.

Før 1938 skulle man forsøge personen umyndiggjort, hvorefter værgeren kunne begære personen tvangsindlagt. Situationen opstod almindeligvis inden for åndsvage- og særfor sorgen.

Proceduren ved tvangsindlæggelse er altså ikke ændret væsentligt siden 1938 loven, idet det stadig gælder, at den indlæggende læge ikke må være ansat på hospitalet og at tvangsindlæggelsen efterfølgende skal godkendes af hospitalets overlæge, samt, at der skal beskikkes den tvangsindlagte en tilsynsværge.

Tyge Haarløv fortsætter:

Forinden jeg går over til en vurdering af individets sikring mod uberettiget frihedsberøvelse indenfor hvert enkelt af de nævnte områder, vil jeg gerne som et fællestræk fremhæve den kontrol fra de almindelige domstoles side, som alle disse frihedsindgreb kan gøres til genstand for, og som gælder, uanset at der flere steder i denne lovgivning

gives udtryk for, at administrationens afgørelse er endelig.

Jeg tænker herved på den adgang, domstolene efter dansk ret har til på grund af formelle eller åbenbare materielle mangler at underkende gyldigheden af de forvaltningsakter, der ligger til grund for en administrativ frihedsberøvelse; rejses der krav om erstatning for uberettiget frihedsberøvelse, er grænserne for administrationens eneherredømme på disse områder yderligere indsnævret, idet domstolenes kontrol af de trufne afgørelses materielle lovlighed i så fald først standser ved det for domstolene utilgængelige frie eller udpræget forvaltningstekniske skøn. Det ville derfor efter dansk ret være urigtigt at betragte den enkelte borger som helt unddraget domstolenes beskyttelse på disse områder. Men værdien af denne beskyttelse er noget tvivlsom, dels fordi domstolene, hvor der er begrundet tvivl om, hvorvidt de materielle betingelser for en indespærring er til stede, er principielt afskåret fra at anfægte administrationens afgørelse, dels fordi domstolenes hjælp er efterfølgende, idet den først kan påkaldes, når administrationens afgørelse foreligger, altså som regel efter frihedsberøvelsens iværksættelse, dels endelig fordi den indespærredes hele situation vanskeliggør hans initiativ til og stilling under en retssag, i hvilken forbindelse det må erindres, at bevilling til fri proces efter dansk ret gives administrativt, at den pågældende ikke har sikkerhed for at få en sådan bevilling, og at dens meddelelse ihvertfald vil tage nogen tid.

Se, det er jo ganske interessant. Tyge Haarløv skriver, at forvaltningsafgørelser allerede dengang kunne indbringes for retten. Han skriver også, og hvad der er mere interessant, at værdien er tvivlsom idet den administrative frihedsberøvelse skal foreligge før domstolen kan tage stilling og at personen det drejer sig om, givetvis ikke har råd til at køre en sag, og derfor skal søge fri proces.

Endelig påpeger han, at personen nok ikke har overskud til dette.

I 1954 udgav Socialministeriet en betænkning om åndsvageforsorgens problemer.

På side 9 i denne betænkning citeres Tyge Haarlev fra artiklen i Socialt Tidsskrift fra 1948 hvor Haarløv drøfter de administrative garantier for tvangstilbageholdelse, idet der indtil grundlovsændringen i 1953, og den hermed ændrede retsgaranti for domstolsprøvelse, var store diskussioner i både Danmark og resten af Norden.

Selv efter ændringen af Grundloven i 1953, blev der rejst tvivl om hvorvidt den nye § 71, i tilstrækkelig grad gav Domstolene de rette værktøjer til at afgøre sager om administrativ frihedsberøvelse.

Forholdet til Retsplejeloven og EMRK

Jeg vil nu vende blikket mod Retsplejelovens kapitel 43a. Kapitlet blev tilføjet som følge af Grundlovsændringen i 1953.

§ 468. Reglerne i dette kapitel finder, når andet ikke er bestemt ved lov, anvendelse ved frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed.

Altså frihedsberøvelse uden at der foreligger en retshandling med efterfølgende dom.

§ 471. Retten drager omsorg for sagens oplysning og træffer selv bestemmelse om afhøring af parter og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

Retten har altså pligten til at sørge for at sagen bliver undersøgt.

§ 474. Udgifter ved bevisførelse i henhold til § 471 afholdes af statskassen. Retten kan pålægge en part at erstatte disse udgifter helt eller delvis, såfremt det i øvrigt pålæg-

ges parten at betale sagsomkostninger

Sagen skal indbringes indenfor 5 søgne dage efter at den administrativt frihedsberøvede har begæret sagen indbragt, hvilket fremgår af Retsplejelovens § 469 stk. 2, og her er vi ved et af problemerne.

For det første bliver den frihedsberøvede efter al sansynlighed ikke informeret om denne ret, og hvis vedkommende er anbragt på en institution, og der er indført personlig skærmning, så er den frihedsberøvede reelt set ikke i stand til, at varetage sine interesser. Kommer sagen for retten er der yderligere en forhindring.

Det er retten der har forpligtelsen til at undersøge sagen også kaldet Officialprincippet, hvilket fremgår af retsplejelovens § 471.

Men domstolen kan rent faktisk afskære vidner eller vidneudsagn der kunne støtte den administrativt frihedsberøvede.

"Equality of Arms"

Her synes der at være et, efter min vurdering, misforhold til den retspraksis der er udviklet omkring EMRK Artikel 6; "Equality of Arms" – nemlig, at der generelt ikke tillades at afskære vidner i straffesager.

I øvrigt er det interessant, at næsten samme ordlyd som i Retsplejelovens § 471 kan findes i samme lovs § 466, som findes under kapitel 43, og omhandler værgemål.

Både kapitel 43 og 43a, omhandler bestemmelser om retsplejen i forhold til individets frihedsrettigheder.

I begge tilfælde er det altså domstolens pligt at undersøge sagen, benævnt Officialmaksimen, men domstolen har samtidig ret til at afskære vidneudsagn.

Denne retsstilling synes at være i modstrid med de grundlæggende menneskerettighe-

der.

Hvorvidt der rent faktisk forekommer eksempler på at en dommer i forbindelse prøvelse af en administrativ frihedsberøvelse, nægter den frihedsberøvede sin ret til føromtalt praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, vides ikke, da det vil kræve en gennemgang af alle de domme der er afsagt på området, for at kunne redegøre for dette.

Borgerretsbevægelsen er dog vidende om, at i der mindste i et tilfælde, sagen om Karina Hansen, er nægtet afhørt vidner, der kunne have bibragt en ikke ubetydelig information, til rettens oplysning af sagen.

Forholdet til Forvaltningsloven

Den administrativt frihedsberøvede, bliver som tidligere omtalt ikke informeret om det forhold, at frihedsberøvelsen er en forvaltningsakt, og at denne er underlagt de forvaltningsretlige bestemmelser om vejledning og klageadgang.

Det fremgår klart af de gule og røde indlæggelsespapirer, og Politiet har næppe underholdt den administrativt frihedsberøvede om dette forhold. Ellers var det jo nærliggende at oplyse det på indlæggelsespapirerne.

Da der er tale om en administrativ handling, så er Forvaltningsloven altså gældende. Ved administrative afgørelser, skal der anvises klagevejledning.

Forvaltningslovens § 25 er den generelle klagevejledning, hvorimod samme lovs § 26 er ret udtrykkelig i forhold til sager der kun kan indbringes for domstolene.

§ 25. Afgørelser, som kan påklages til anden forvaltningsmyndighed, skal, når de meddeles skriftligt, være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder

om eventuel tidsfrist. Det gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

§ 26. Afgørelser, der kun kan indbringes for domstolene under iagttagelse af en lovbestemt frist for sagens anlæg, skal være ledsaget af oplysning herom.

Da de gule og røde papirer jo er skriftlige og der på disse eksplicit står:

Patienten har modsat sig Indlæggelse. Patienten er underrettet om den påtænkte tvang, om baggrunden for tvangsindlæggelsen, om formålet hermed, samt vejledt om udsigterne til en bedring af helbredstilstanden, jfr. lovens § 3, stk. 2 og § 31, stk. 1.

skal afgørelsen i henhold til Forvaltningsloven § 25 være ledsaget af en skriftlig klagevejledning. Denne skulle idet mindste anføre muligheden for, at indbringe frihedsberøvelsen for Det psykiatriske klagenevæn. Men da det ikke er et krav, at administrative frihedsberøvelser skal prøves ved nævnet inden der kan domstolsprøves, må bestemmelse i Forvaltningslovens § 26 tale for sig selv, og retteligt anføres i klagevejledningen.

Særlovgivningens regler om domstolsprøvelse er ikke udtømmende, og en domstolsprøvelse kan således finde sted selv om den pågældende lov ikke indeholder specielle regler herfor. (Mikkelsen JUR 1960 75)

I Bekendtgørelse om forretningsorden for de psykiatriske patientklagenævne står:

§ 16. Det psykiatriske patientklagenævne skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringe sine afgørelser vedrørende tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbagesøgning, tvangsfiksering, beskyttelsesfiksering og aflåsning af døre i afdelingen for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Forelæggelse

for retten skal finde sted inden 5 hverdage efter anmodningens fremsættelse.

Som det fremgår, skal det psykiatriske patientklagenævn på anmodning fra den tvangsindlagte, forelægge sagen for retten efter reglerne i Retsplejelovens kapitel 43a.

I 2014, blev der indbragt 191 sager for retten. Af disse blev 118 af Det Psykiatriske Klagenævns afgørelser stadfæstet. 73 sager blev hævet af patienten selv og der var ved udgangen af året 72 sager, der ikke var afgjort.

Hvis vi ser på årene 2012 og 2013 var fordelingen således:

	2012	2013
Stadfæstet	32	94
Tilsidesat	1	0
Frafaldet af patient	44	48
Ialt	137	142

Spørgsmålet er naturligvis hvor mange sager der er indbragt uden om Det Psykiatriske Klagenævn, idet tallene viser at klagerne må antages enten at være dårligt oplyste overfor retten, eller at klagemålene har været grundløse.

Den gennemsnitlige klagebehandlingstid i Det psykiatriske klagenævn, for årene 2012 til 2014, har været 8 til 9 dage. Det betyder, at der går endnu længere tid inden sagen kan komme for retten.

Endelig kunne man anføre at Forvaltningslovens § 7, om vejledningspligten, jo helt generelt forpligter myndigheden til at vejlede. Der forudsættes ganske vist, at det er personen selv der retter henvendelse, men set i lyset af samme lovs § 25 og 26, synes det ikke muligt, at myndigheden kan unddrage sig vejledningspligten.

§ 7. En forvaltningsmyndighed skal i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Stk. 2. Modtager en forvaltningsmyndighed en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, videresendes henvendelsen så vidt muligt til rette myndighed.

For fuldstændighedens skyld bemærkes det, af indlæggelse på "gule og røde papirer" skal ske inden for henholdsvis 7 dage og 24 timer.

Den eneste, og ufuldstændige information der fremgår af både de gule og røde papirer er følgende, idet det bemærkes, at den efterfølgende udpunktering er taget direkte fra papirerne:

Kapitel 9

Underretning og klagevejledning m.v. § 31. Inden frihedsberøvelse iværksættes og anden tvang anvendes, skal patienten underrettes mundligt og skriftligt om den påtænkte tvang, dens nærmere indhold, baggrund og formål.

Den administrativt frihedsberøvede oplyses ikke om hvilket lovgrundlag bestemmelsen er taget fra og heller ikke om, at denne har krav på en patientrådgiver inden for 24 timer og altså heller ikke om muligheden af domstolsprøvelse.

Patientrådgivere

I Bekendtgørelse af lov om anvendelse af tvang i psykiatrien § 24, fremgår det at:

"Der beskikkes en patientrådgiver for enhver, der tvangsindlægges, tvangstilbagesholdes eller undergives tvangsbehandling, tvungen opfølgning efter udskrivning, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt,"

Patientrådgivernes arbejde er reguleret af

Bekendtgørelse om Patientrådgivere (BEK nr 1341 af 02/12/2010), hvor især § 10 er interessant:

§ 10. Ved udførelsen af de opgaver, der følger af § 24, stk. 2, i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, skal patientrådgiveren bl.a. føre tilsyn med, at det tvangsindgreb, der har givet anledning til beskikkelsen, ikke udstrækkes længere end nødvendigt. Stk. 2. Patientrådgiveren skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager. Patientrådgiveren skal så vidt muligt være til stede ved klagens behandling i det psykiatriske patientklagenævn ved statsforvaltningen.

Her nævnes ikke om patientrådgiveren fx må eller skal vejlede den administrative frihedsberøvede med hensyn til domstolsprøvelse af frihedsberøvelsen.

I stk. 2 nævnes kun forholdet til det psykiatriske patientklagenævn, der som tidligere redegjort for, har sagsbehandlingstider der er længere en fristen for indbringelse for domstolene.

Jeg er oplyst om, at patientrådgivere almindeligvis fremviser en fortrykt klage. Dette forhold er jeg ved at undersøge rigtigheden af.

Statistik

Jeg har forespurgt Domstolsstyrelsen om denne var i besiddelse af statistisk materiale vedr. antallet af domstolsprøvelser.

Louis Lawaetz fra Domstolsstyrelsens Økonomi og analysecenter svarer således:

Vi kan desværre ikke udskille sager om administrativ frihedsberøvelse efter de 2 pa-

ragraffer og efter kapitel 3 i psykiatriloven, som du efterspørger (psykiatrilovens kapitel 3, sundhedslovens § 19 og politilovens § 10).

Administrativ frihedsberøvelse i domstolenes sagsbehandling vil f.eks. også være sager, der er udsprunget af, at politiet har tilbageholdt demonstranter, som det .eks. skete i forbindelse med afvikling af COP 15 i København, og som tilbageholdte demonstranter efterfølgende har indbragt for domstolene. Der er også eksempler på, at politiet har tilbageholdt sympatisører fra rocker- og bandemiljøet, der er mødt op for at støtte et medlem i forbindelse med afvikling af retssager, og som administrativt tilbageholdte rockere og bandemedlemmer efterfølgende har indbragt for domstolene. Vi har derfor ikke en statistik over administrativ frihedsberøvelse, der belyser de sager om administrativ frihedsberøvelse, som Borgerretsbevægelsen er interesseret i.

På grund af en række spørgsmål stillet til Justitsministeren er der dog fremkommet denne lidt grove statistik:

Fra 2005 til 2015 steg antallet af administrative frihedsberøvelser fra ca. 1000 til 4296. Ca. halvdelen af de berørte var svage og udsatte borgere og nogle af disse blev anbragt i detentionen.

Den anden halvdel er frihedsberøvede af hensyn til orden og sikkerhed.

Overtræder samfundet reelt set Grundlovens § 71 stk. 6.

Dette spørgsmål stillede jeg i begyndelsen af denne artikel.

Min konklusion må være et stort rungende JA.

Retssikkerheden er ikke eksisterende når syge borgere på et fejlagtigt grundlag tvangsindlægges og ikke oplyses om deres rettigheder, herunder retten til domstolsprøvelse.

Hvorfor er spørgsmålet vigtigt?

Det kunne være dit barn, din samlever, en nær ven eller et familiemedlem, som pludselig og uden egen skyld, bliver betragtet som psykisk syg eller frihedsberøvet af anden årsag.

Hvem skal hjælpe når systemet ikke af egen fri vilje oplyser om borgerens rettigheder?

Der er kun dig til at hjælpe, og det skal gå hurtigt. Ellers vil tvangsmedicinering eller andre unødvendige behandlinger skade personen.

Måske tænker du, at det ikke sker med mindre der virkelig er grund til det.

Desværre.

Borgerretsbevægelsen har kendskab til flere eksempler og vi tror det kun er toppen af isbjerget vi ser, hvilket statistikken også viser.

Dine oplevelser

Har du kendskab til situationer som jeg har beskrevet her, hører vi meget gerne fra dig. Du er sikret 100% anonymitet, og vi bruger kun sagens indhold til at dokumentere samfundets lovovertrædelser.

Du er også velkommen til at søge vejledning hos os. Også dette foregår anonymt.

Juridisk førstehjælp

Det er stærkt bekymrende at retssikkerheden har taget denne drejning. Jeg kan derfor kun opfordre læserne til, at gøre sig bekendt med dette område, da alle kan havne i en

situation hvor der frihedsberøves uden om domstolene.

Det er især kritisabelt, at der måske forekommer fejl, idet nogle somatiske lidelser kan give sig udslag i adfærd der kunne tolkes som psykiske sygdomme.

Sker det for dig eller en nær ven eller familie, så få fat i en advokat der kender området. Og det skal foregå hurtigt og inden en evt. tvangsbehandling finder sted.

Da den frihedsberøvede kan få frataget mobiltelefon og computer er denne afskåret fra selv at rette henvendelse til sin advokat, og så er der kun at håbe på at patientrådgiveren gør sit arbejde korrekt eller at du har held med at hjælpe.

Hvad vil Borgerretsbevægelsen gøre

Det vil være naturligt, om samfundet beskikkede en bistandsadvokat når det forelå en administrativ frihedsberøvelse.

Dette synspunkt vil vi arbejde videre med, så retssikkerheden forhåbentlig kan styrkes og vi igen kan genvinde tilliden til retssystemet.

Tak til advokat, Trine Ødemotland for gennemlæsning af artiklen og input.

Tak til advokat Jakob Skjoldan for værdifulde samtaler om emnet.

Link til Karina Hansen sagen

Spørgsmål og kommentarer til denne artikel sendes til

post@b-ret.dk

Har du kommentarer som må gengives, så skriv det i din mail.

Borgerretten udkommer igen efter sommerferien